

RABA VEJICE V PISNIH BESEDILIH ŠTUDENTOV IN UPORABNOST SPLETNEGA ORODJA VEJICE 1.0

Lara Godec Soršak

Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana
lara.sorsak@pef.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.43.103-111

V prispevku predstavljamo rezultate analize pisnih besedil študentov razrednega pouka in predšolske vzgoje o rabi vejice in rezultate ankete študentov o uporabnosti in zanesljivosti spletnega orodja Vejice 1.0. To bi se moralo redno posodablјati in nadgrajevati, da bi bilo zanesljivejše, natančnejše in s tem uporabnejše. K njegovi uporabnosti lahko prispeva tudi večje ozaveščanje piscev besedil o obstoju in brezplačni, a kritični uporabi tega orodja.

slovenski jezik, pravopis, vejica, Vejice 1.0

This article presents the results of an analysis of written texts by students specializing in primary education and preschool education related to comma use, as well as the results of a survey of students on the usability and reliability of the online tool Vejice 1.0 (Commas 1.0). This tool should be regularly updated and further developed to make it more reliable, more accurate, and thus more useful. Increased awareness among writers of the existence of this tool and its free but critical use may also contribute to its usability.

Slovenian, normative guide, comma, Vejice 1.0

1 Uvod

Čeprav naj bi že učenci ob koncu osnovne šole in dijaki ob koncu štiriletnega srednješolskega/gimnazijskega izobraževanja po učnem načrtu za slovenščino poznali pravopisna pravila za rabo vejice in naj bi to ločilo tudi pravilno uporabljali, imajo številni tvorci besedil v slovenskem knjižnem jeziku, ne glede na izobrazbo, težave pri pravilni rabi vejice. Deloma bi to zagato lahko rešilo spletno orodje za strojno postavljanje vejic Vejice 1.0, a obenem lahko predstavlja past. Bolj ko bi se namreč uporabniki zanašali nanj, manj bi se trudili usvojiti pravila in razumevanje rabe vejice in manj bi sami obvladali rabo tega ločila. V prispevku predstavljamo ugotovitve nekaterih domačih in tujih raziskav o rabi vejice, predvsem pa se z analizo pisnih besedil študentov in anketo med študenti osredotočamo na uporabnost in zanesljivost orodja Vejice 1.0.

2 Raba vejice

Za to, da imajo tvorci pisnih besedil v slovenskem knjižnem jeziku težave pri rabi vejice, je lahko več razlogov, npr. pravopisna pravila o rabi vejice temeljijo

predvsem na skladnji, pomenu in stavčni fonetiki (Logar, Popič 2015);¹ pravila so nejasna oz. uporabniki imajo težave z njihovim razumevanjem in povezovanjem s konkretnimi primeri (Dobrovoljc, Jakop 2011); dvojnični in težji primeri (npr. vejica pri zapisu datuma, vejica v primeru večbesednega veznika); tvorci besedil ne poznajo dobro stavčne zgradbe povedi; raba vejice med šolanjem ni dovolj dobro utrjena; tvorcem besedil se pravilna raba vejice zdi prezahtevna in/ali nepomembna; vpliv tujih jezikov, predvsem angleščine; in nenazadnje upad branja.² Zdi se, da so piscem pravila o rabi vejice eno izmed najzahtevnejših pravopisnih poglavij (Marko, Osrajnik 2015). O rabi tega ločila je bilo v slovenščini izvedenih že nekaj raziskav. Po podatkih iz korpusov Šolar in Lektor imajo tvorci besedil težave z vejico³ predvsem v priredno zloženih povedih, v podredno zloženih povedih na meji med glavnim in odvisnim stavkom, v povedih s priredno zloženima odvisnikoma, pri večbesednih veznikih, pred veznikom *kot*, v povedih, ki se začenjajo s predložno besedno zvezo, in pred krajšavami tipa *itd.* (Logar, Popič 2015; Popič, Fišer 2015). Prav tako je bilo še ugotovljeno, da pisci postavljajo vejico deloma po občutku oz. upoštevajo stavčno fonetiko (Logar, Popič 2015; Marko, Osrajnik 2015). Raziskava P. Šek Mertük (2017) pa je pokazala, da imajo s preprosto rabo vejice, tj. pri naštevanju med besedami (ne stavki), težave že tretješolci, čeprav naj bi to ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja usvojili.

Vejica pa ne povzroča težav samo slovenskim piscem, ampak je v zvezi z rabo tega ločila veliko napak tudi v besedilih v drugih jezikih, npr. v angleščini, portugalsčini, španščini. Raziskave kažejo, da pisci večinoma napačno postavljajo vejico pod vplivom prozodičnih prvin, npr. premorov in intonacije, in da boljše izobraženi pisci bolj upoštevajo slovnično zgradbo povedi kot manj izobraženi (Kemp, Treiman 2023; Tenani, Soncin 2017). Pravilna raba vejice je povezana tudi z razumevanjem besedila in z zmožnostjo pisanja. A. Marcet idr. (2022) so ugotovili, da tisti, ki pravilneje uporabljajo vejico, tudi boljše razumejo besedila, Bourke in A. Holbrook (1992) pa, da pravilna raba vejice odraža razliko med dobrimi in slabimi pisci.⁴

3 Spletno orodje Vejice 1.0

Eno izmed orodij Centra za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani (CJVT UL) je spletno orodje za strojno postavljanje vejic Vejice 1.0 (Božič idr. 2020). Zasnovano je »kot pomoč pri postavljanju vejic in ni nadomestek za lektorski pregled besedil« (https://orodja.cjvt.si/vejice/about). Uporabnik lahko v eno okence prilepi besedilo v dolžini do 3000 znakov, v drugem pa se mu izpiše »popravljen« besedilo, v katerem so manjkajoče vejice označene s sivo barvo, odvečne pa z modro. Orodje ni

- 1 Treba je upoštevati tudi dejstvo, da smo sistem ločil prevzeli po nemškem (Šolar 1957).
- 2 Namen tega prispevka ni problematizirati obravnave vejice v izobraževalnem sistemu ali pravopisnih pravil, ampak preveriti predvsem to, ali je spletno orodje Vejice 1.0 dovolj zanesljivo, da bi lahko postalo splošno uporabno.
- 3 Z nepravilno rabo vejice imamo v mislih tako manjkajoče kot odvečno vstavljene vejice.
- 4 Avtorja ne definirata dobrih in slabih piscev, je pa za dobre npr. značilno, da svoje misli in povezave razvijajo med pisanjem, ne vnaprej, dobro poznajo temo, znajo jasno in sistematično izraziti svoje misli ter imajo dobro razvito zmožnost analize in sinteze (Bourke, Holbrook 1992).

stoodstotno zanesljivo, ampak deluje uspešno v 94 % primerov (<https://www.cjvt.si/blog/vejice/>). Objavljeno je bilo 24. 2. 2021 in po podatkih na spletnih straneh CJVT UL od takrat ni bilo posodobljeno.⁵ Je enostavno za uporabo in prosto dostopno, bi pa bilo uporabnikom prijaznejše in uporabnejše, če bi lahko preverjali daljša besedila in če bi bilo (skoraj) stoodstotno zanesljivo.

Učinkovitost Vejic 1.0 je preverjala že P. Stegel (2022). Med 66 dijaki 1. in 2. letnika gimnazije je izvedla raziskavo o tem, kako pravilno postavljajo vejice brez uporabe spletnih orodij ter z uporabo Vejic 1.0 in programa Amebis Besana. Ugotovila je, da dijaki slabo postavljajo vejice; najmanj napak naredijo v primerih iz nalog v učnem gradivu. V raziskavi se je pokazalo, da so dijaki vejico v besedila vstavljali pravilneje ob uporabi spletnih orodij kot brez uporabe. Niso pa upoštevali vseh predlogov spletnega orodja Vejice 1.0, čeprav je to v danih besedilih, ki so bila uporabljena v raziskavi, vejice postavilo stoodstotno natančno in pravilneje kot Amebis Besana.

V anketi P. Stegel (2022)⁶ je samo 11 % dijakov odgovorilo, da poznajo Vejice 1.0, 87 % izmed njih pa orodja ni uporabljalo. Skoraj vsi anketiranci so bili naklonjeni ideji, da bi se orodje za postavljanje vejic vpeljalo v pouk slovenščine, in večinoma so bili prepričani, da bi bilo zaradi tega njihovo znanje boljše, ne slabše, prav tako bi bilo pravilnejše njihovo besedilo, čeprav jih je več kot polovica tudi odgovorila, da bi upoštevali možnost napak aplikacije. Zavedali so se, da je treba jezikovnotehnološka orodja uporabljati kritično.

4 Analiza rabe vejice v besedilih študentov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani

Želeli smo preveriti, ali orodje Vejice 1.0 pomaga izboljšati pravilnost rabe vejice v besedilih, ki jih tvorijo študentje razrednega pouka (RP) in predšolske vzgoje (PV) na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani (UL PEF).⁷ Analizirali smo 20 besedil študentov, ki so dovolili uporabo svojega besedila v raziskovalne namene, in sicer 10 besedil študentov RP in 10 besedil študentov PV. Za analizo smo upoštevali del posameznega besedila v obsegu 2300–2500 znakov s presledki (povprečna dolžina izbranih odlomkov je bila 2423 znakov).⁸ Najprej smo izbrane dele besedil pregledali sami in označili nepravilno rabo vejice, nato smo uporabili orodje Vejice 1.0. S prvim pregledom smo ugotovili, da je v besedilu v povprečju 31 vejic. V 4 besedilih ni bilo

5 Orodje deluje po principu nevronske mreže in ne pravil, zato ne zna ločiti med pravilnimi in napačnimi primeri. Temelji na učni množici dela besedil iz korpusa Gigafida 2.0 (<https://orodja.cjvt.si/vejice/about>). Na njegove »odločitve« glede popravkov lahko vplivamo le posredno, tj. z novim ali drugačnim gradivom.

6 V anketi je sodelovalo 90 dijakov.

7 Ne glede na to, da je bila analiza narejena »ročno« in na majhnem vzorcu besedil, menimo, da so rezultati sporočilni.

8 Pri izbiri dela besedila smo poleg obsega upoštevali le to, da ni šlo za obnovo prebranega članka, ampak za izražanje mnenja študentov o njem. S tem smo se izognili morebitnemu prepisovanju delov povedi iz prebranega članka z že pravilno vstavljenimi vejicami. Obseg do 2500 znakov smo določili zato, da smo lahko opravili pregled s spletnim orodjem Vejice 1.0 v enem koraku, ker to omogoča pregled besedila v dolžini največ 3000 znakov.

nobene napake v zvezi z rabo vejice, največji delež napačno uporabljenih vejic je bil 24 %, v povprečju pa 9 %. Kot napačno uporabljene vejice smo upoštevali tiste, ki so bile napačno vstavljene ali so manjkale. V več besedilih je kakšna vejica manjkala (v 14 besedilih), kot pa bila odveč (7 besedil).

Orodje Vejice 1.0 je v vseh besedilih naredilo popravek, in sicer najmanj 1 in največ 9 oz. v povprečju 3,95 popravka. Le v 2 besedilih (10 %) so bili vsi popravki ustrezni, v 7 besedilih (35 %) je bilo več nepravilnih kot pravih popravkov, v preostalih pa so bili tako pravilni kot nepravilni popravki, le da je bilo število pravih popravkov večje od nepravilnih. Orodje je vejico napačno izbrisalo 16-krat, 10-krat jo je napačno dodalo, 8-krat pa je spregledalo napako. Ker so bili napačni popravki v primerih, v katerih je raba vejice po pravopisu jasna, lahko sklepamo, da bi bili natančnost in zanesljivost orodja v »težjih« primerih še manjši.⁹ Primere napačnih popravkov orodja Vejice 1.0 smo razvrstili v naslednje skupine:¹⁰

- napačno izbrisana ali vstavljena vejica pri naštevanju med besedami/besednimi zvezami:¹¹ *Menim, da bi lahko otroci pri matematiki brali iz različnih grafov[x]¹² tabel in bi informacije pretvorili v verbalne.; V vrtcu spoznajo abecedo, pravilno držo[,] pisala[x] smer pisanja, da lahko besedo, ki jo izgovoriš, tudi napišeš.;*¹³
- napačno vstavljena vejica v besedni zvezi: [...] *in sva bili zato pozornejši na nebesedne prvine[,] besedila in podatke prepoznavali tudi iz njih.;*
- napačno vstavljena vejica za predložno zvezo: *Pred razglasitvijo rezultatov PISE 2022[,] sva sklepali, da so [...];*
- napačno vstavljena vejica med številko in simbolom %: *Temeljno raven dosega 75 % dijakov, najvišjo raven pa le 4[,] %.;*
- napačno vstavljena vejica pred kot: *Vsebina članka mi je[,] kot bodoči vzgojiteljici dala nekaj znanja o elementih, ki prispevajo k humornosti besedila.;*
- napačno izbrisana vejica za pristavkom: [...] *saj menim, da z vzpostavljanjem odnosov, zaupanjem in iskrenostjo največje »breme« pade ravno na strokovnega delavca, ki je otroku skozi proces učenja, poleg družine[x] najbližje.;*
- napačno izbrisana vejica na koncu odvisnika: *Rezultati nalog, kjer so udeleženci morali rešitev poiskati v besedilu[x] so bili leta 2009 za slovenske dijake in šolarje pod povprečjem OECD, leta 2018 pa kar 11 točk nad povprečjem.;*
- napačno izbrisana vejica med stavkoma: *Učenke so veliko uspešnejše pri reševanju[x] razlika med uspehom učenk in učencev znaša 43 točk.;*
- spregledana manjkajoča vejica pred/za pristavkom: *Otroci razvijajo govor; pridobivajo nove besede ali besedne zveze, opazujemo lahko kakšne povedi tvorijo[] enobesedne ali že večbesedne[] in tako ob večkratnem ponavljanju [...];*

9 Izhajali smo iz avtentičnih besedil študentov in v njih nismo naleteli na rabo vejice v »težjih« ali dvoumnih primerih.

10 Pri vsaki skupini navajamo le nekaj primerov za ilustracijo, ne vseh.

11 Takih primerov napačnih popravkov je bilo največ.

12 Pomen oznak: [x] – napačno izbrisana vejica, [,] – napačno vstavljena vejica, [] – spregledana manjkajoča vejica, [/] – spregledana nepravilno vstavljena vejica.

13 Zgledi so avtentični; v njih nismo popravljali jezikovnih napak.

- spregledana manjkajoča vejica za polstavkom: *Po rezultatih iz let 2015 in 2018 sodeč[] so bili učitelji pri tem uspešni.;*
- spregledana manjkajoča vejica pred/za odvisnikom: *Otroci razvijajo govor; pridobivajo nove besede ali besedne zveze, opazujemo lahko[] kakšne povedi tvorijo[] enobesedne ali že večbesedne[] in tako ob večkratnem ponavljanju [...];*
- spregledana odvečna vejica med priredno zloženima odvisnikoma: *Posledica tega je tudi, da je približno tretjina dijakov odgovorila, da ne morejo dobro delati[/] ali začnejo delati šele precej po začetku ure.*

Orodje je v nekaterih drugih podobnih primerih pravilno popravilo rabo vejice, zato za nobenega izmed naštetih tipov ne moremo trditi, da bi orodje rabo vejice vedno napačno popravilo. Največja pomanjkljivost orodja je, da napačno popravi vejice v besedilih, ki prvotno nimajo napak. To se je zgodilo v vseh 4 besedilih, v katerih je bila raba vejice sicer pravilna. Treba je upoštevati dejstvo, da so bile v besedilih študentov tudi druge pravopisne in slovnične napake. Predvsem slednje lahko vplivajo na pomen oz. (slabšo) razumljivost besedila in posledično na manjšo zanesljivost orodja.

Poleg dejanske rabe vejice v besedilih študentov nas je zanimalo mnenje študentov o Vejicah 1.0. Ker je svoja besedila za namen raziskave odstopilo malo študentov, smo anketo razširili na vse študente RP in PV na UL PEF. To pa obenem pomeni, da rezultatov analize besedil in ankete ne moremo medsebojno primerjati. V nadaljevanju predstavljamo rezultate ankete.

5 Rezultati ankete o spletnem orodju Vejice 1.0 med študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani

5.1 Potek anketiranja

Želeli smo preveriti, ali se študentom zdi pravilna raba vejice v zapisanih besedilih v knjižnem jeziku pomembna, ali poznajo spletno orodje Vejice 1.0 ter ali se jim zdi uporabno in zanesljivo.

Izvedli smo empirično kvantitativno raziskavo ter uporabili deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo pedagoškega raziskovanja. Anketirali smo študente vseh letnikov študijskih programov (ŠP) Razredni pouk (1. stopnja) in Poučevanje na razredni stopnji (2. stopnja)¹⁴ ter Predšolska vzgoja (1. in 2. stopnja) na UL PEF. Vzorec anketiranih študentov je bil slučajnostni.

Anketni vprašalnik je v celoti izpolnilo 131 študentov, in sicer 80 študentov RP (61,07 %) in 51 študentov PV (38,93 %). To pomeni, da je v raziskavi sodelovalo 17,2 % vseh študentov, vpisanih na omenjene ŠP.

V orodju 1KA¹⁵ smo pripravili spletni vprašalnik z enajstimi vsebinskimi vprašanji zaprtega tipa in dvema vprašanjema odprtega tipa. Poslali smo ga na študentske e-naslove vseh redno vpisanih študentov omenjenih ŠP. Anketiranje je potekalo od

¹⁴ V nadaljevanju študente 1. in 2. stopnje teh ŠP obravnavamo kot študente RP.

¹⁵ <https://1ka.arnes.si>

22. 4. do 10. 5. 2024. Zbrane podatke smo obdelali s pomočjo programa za statistično obdelavo podatkov Jamovi.

5.2 Rezultati in interpretacija

Skoraj vsi anketiranci (96,2 %) so odgovorili, da so med študijem na UL PEF spoznali pravopisna pravila o rabi vejice. Med študenti RP in PV glede tega nismo zabeležili statistično pomembne razlike ($\chi^2(2, N = 130) = 3,36; p = 0,187$), se je pa ta pokazala glede mnenja o poznavanju pravopisnih pravil o rabi vejice ($\chi^2(2, N = 131) = 8,96; p = 0,011$). Da poznajo ta pravila zelo dobro, je odgovorilo 42,5 % študentov RP in 19,6 % študentov PV, da jih poznajo dobro, pa je odgovorilo 52,5 % študentov RP in 78,4 % PV. Po tem lahko sklepamo, da študentje RP svoje poznavanje pravil ocenjujejo bolje kot študentje PV. To je pričakovano, saj imajo študentje RP več ur slovenskega jezika in se v okviru študijskih predmetov, povezanih s slovenščino, tudi intenzivneje posvečajo rabi vejice kot študentje PV.

Vsem študentom razen enemu (99,2 %), ne glede na ŠP, se zdi pravilna raba vejice v besedilih v knjižnem jeziku pomembna ($\chi^2(1, N = 130) = 8,96; p = 0,420$), prav tako se skoraj vsi (88,75 % študentov RP in 90,20 % študentov PV) vedno trudijo pravilno postavljati vejico, kadar tvorijo pisna besedila v knjižnem jeziku. Statistično pomembna razlika se je pokazala glede mnenja o zahtevnosti pravil za rabo vejice, in sicer se ta zdijo zahtevna več študentom RP (67,5 %) kot PV (54,9 %) ($\chi^2(2, N = 131) = 6,08; p = 0,048$) in večjemu deležu študentov 2. letnika RP (85,2 %) kot študentom preostalih letnikov RP ($\chi^2(8, N = 79) = 23,3; p = 0,003$). Ta rezultat povezujemo s tem, da študentje RP med študijem pravila o rabi vejice podrobneje spoznajo kot študentje PV, poleg tega jih natančno obravnavajo prav v 2. letniku. Ugotovili smo še statistično pomembno povezanost med mnenjem študentov o zahtevnosti pravil za rabo vejice in njihovim trudom za pravilno rabo vejice ($\chi^2(2, N = 131) = 8,36; p = 0,015$). Vsi tisti, ki se jim pravila ne zdijo zahtevna, se vedno trudijo pravilno postavljati vejico; 86,6 % tistih, ki se jim pravila zdijo zahtevna, je odgovorilo, da se jo vedno trudijo postavljati pravilno, 13,4 % pa občasno. Po tem sklepamo, da tisti, ki sem jim pravila ne zdijo zahtevna, obvladajo rabo vejice ali pa svoje znanje o rabi vejice precenjujejo.

Približno polovica anketirancev (50,4 %) je odgovorila, da poznajo Vejice 1.0. Pri poznavanju orodja ni razlik glede na ŠP ($\chi^2(1, N = 131) = 1,40; p = 0,236$), pozna ga približno enak delež študentov PV in RP, je pa statistično pomembna razlika glede na letnik RP, in sicer ga pozna več študentov 2. letnika ($\chi^2(4, N = 79) = 17,9; p = 0,001$). Da poznajo to orodje, je odgovorilo 77,8 % študentov 2. letnika, 44,4 % študentov 1. letnika, 37,5 % študentov 4. letnika, 30 % študentov 3. letnika in 17,6 % študentov na 2. stopnji. Rezultat odsljikava dejstvo, da je generacija študentov 2. letnika RP pri vajah morala obvezno uporabiti to spletno orodje. Razumljivo je tudi to, da pozna orodje najnižji delež študentov 2. stopnje, saj to orodje, ko so bili v 2. letniku, v katerem se intenzivno obravnava raba vejice, še ni bilo dosegljivo. Ugotovili smo, da je velika večina študentov (86,4 %) izvedela za Vejice 1.0 na vajah ali predavanjih na fakulteti, 9,1 % študentov ne ve, kje so izvedeli za to orodje, 3 % pa so zanj izvedeli naključno na spletu.

Vejice 1.0 uporablja 49 študentov, in sicer 53 % občasno, 21,2 % pa pogosto. Veliki večini tistih, ki orodje uporabljajo, se zdi to uporabno (93,9 %), 6,1 % pa se jih ne more opredeliti. Dobri polovici (59,2 %) se zdi zanesljivo, petini anketirancev ne, ena petina pa jih ne ve. Rezultati hi-kvadrat testa niso pokazali statistično značilne povezave med samooceno študentov o znanju postavljanja vejic in njihovo oceno zanesljivosti orodja Vejice 1.0 ($\chi^2(4, N = 49) = 3,06, p = 0,575$). Študentje, ki svoje znanje postavljanja vejic ocenjujejo kot zelo dobro, in tisti, ki ga ocenjujejo kot dobro, približno enako ocenjujejo zanesljivost spletnega orodja. Predvidevamo, da bi bili rezultati drugačni, če bi v anketi sodelovali samo tisti študentje, ki so odstopili svoja besedila za namen raziskave in ki so imeli povratno informacijo o (ne)natančnosti popravkov Vejic 1.0 v svojih besedilih.

Večina anketirancev (80,9 %) meni, da naj bi bodoči učitelji in vzgojitelji znali uporabljati vejico brez pomoči spletnega orodja.¹⁶ Rezultati so pokazali, da je razlika med študenti glede na ŠP na meji statistične značilnosti ($\chi^2(2, N = 131) = 5,92; p = 0,052$), in sicer tako meni večji delež študentov RP (87,5 %) kot študentov PV (70,6 %).¹⁷ Navedli so naslednje razloge:¹⁸ učitelji so učencem zgled (27); rabo vejice bodo poučevali in morajo znati snov razložiti učencem (19); raba vejice je del splošne razgledanosti oz. osnovne izobrazbe (14); učitelji s tem pokažejo svojo strokovno avtoriteto (13); pišejo razne besedilne vrste v raznih okoliščinah (tudi na roko) in orodje jim ni vedno na voljo (10); hitreje in lažje opazijo napake v besedilih učencev ter jih odpravijo (9); tvorjenje besedil je hitrejše, če znaš postavljati vejico ali če ti ni treba uporabljati orodja (5); ne smemo se zanašati na orodje (4); orodje je lahko v pomoč učiteljem predvsem pri dvoumnih primerih ali kadar so v dilemi (3).

6 Sklep

V večini besedil (80 %) v obsegu približno 2400 znakov s presledki, ki so jih tvorili študentje RP in PV UL PEF, so bile napake pri rabi vejice, v povprečju je bilo v posameznem besedilu primerov napačne rabe tega ločila 9 %. Študentje večkrat kakšno vejico izpustijo, kot pa jo napačno dodajo. Spletno orodje Vejice 1.0 je v vseh besedilih, tudi v tistih, v katerih so bile vejice povsem pravilno postavljene, označilo kakšen popravek, in sicer v povprečju 3,95 popravka. Le v 2 besedilih (10 %) so bili vsi popravki orodja ustrezni, v dobri polovici primerov besedil (55 %) pa je bilo več pravih kot nepravilnih popravkov.

Študentje RP in PV menijo, da poznajo pravopisna pravila o rabi vejice. Pravilna raba tega ločila se jim zdi pomembna in večina se jih trudi vejico pravilno postavljati. Le polovica anketirancev pozna orodje Vejice 1.0, zanj pa so izvedeli na vajah ali predavanjih na fakulteti. Predvsem ga poznajo študentje 2. letnika RP, ker so ga morali obvezno uporabiti v okviru vaj. Uporablja ga 37,4 % vseh anketirancev. Veliki

16 Da to ni potrebno, jih meni 4,6 %, 14,5 % pa jih je neopredeljenih.

17 Rezultat povezujemo s tem, da študentje RP menijo, da je zanje pomembno, ker bodo to vsebino tudi poučevali, vzgojitelji pa rabo vejice verjetno povezujejo le s tvorjenjem svojih besedil.

18 Odgovori anketirancev na vprašanje odprtega tipa so razvrščeni v smiselne kategorije in navedeni od najpogostejših do najmanj pogostih.

večini teh se zdi uporabno (93,9 %), dobri polovici (59,2 %) pa tudi zanesljivo. Večina anketirancev (80,9 %) sicer meni, da naj bi bodoči učitelji in vzgojitelji znali pravilno postavljati vejico brez pomoči spletnega orodja, predvsem ker so učitelji učencem zgled in ker bodo to vsebino poučevali.

Glede na analizo besedil in rezultate ankete bi bilo treba spletno orodje Vejice 1.0 sproti posodobljati in nadgrajevati, da bi bilo zanesljivejše, natančneje in s tem uporabnejše. Treba bi ga bilo izboljšati predvsem v smislu, da ne bi napačno popravljalo vejice v primerih, v katerih je raba tega ločila pravilna, ker so taki napačni popravki za uporabnike še posebej moteči. K njegovi uporabnosti lahko prispeva tudi večje ozaveščanje piscev besedil, predvsem v okviru pedagoškega procesa, o obstoju in brezplačni uporabi tega orodja. Z zavedanjem, da je treba popravke sprejemati kritično, bi lahko bilo orodje Vejice 1.0 ob nadgradnji natančnosti in zanesljivosti koristen digitalni pripomoček¹⁹ – predvsem v smislu, da bi pisec z njim preveril, ali je v svojem (daljšem) besedilu kje slučajno naredil napako, ne pa kot pripomoček, ki namesto pisca v besedilo vstavi vse vejice. Pomembno je, da bi posamezniki, še posebej bodoči učitelji, v okviru svoje jezikovne zmožnosti obvladali rabo vejice brez pomoči spletnega orodja.

Literatura

- BOURKE, Sid, HOLBROOK, Allyson, 1992: University Students' Writing: Types of Errors and Some Comparisons Across Disciplines. *Higher Education Research & Development* XI/2. 119–134. <https://doi.org/10.1080/0729436920110202>.
- BOŽIČ, Martin, ROBNIK ŠIKONJA, Marko, KREK, Simon, ARHAR HOLDT, Špela, KOSEM, Iztok, GANTAR, Polona, ČIBEJ, Jaka, DOBROVOLJC, Kaja, KLEMENC, Bojan, LASKOWSKI, Cyprian Adam, 2020: *Vejice 1.0: orodje za strojno postavljanje vejic*. Ljubljana: Center za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani (Orodja CJVT). <https://orodja.cjvt.si/vejice/>.
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2011: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- KEMP, Nenagh, TREIMAN, Rebecca, 2023: To Punctuate, or Not to Punctuate? Grammatical and Prosodic Influences on Adults' Judgments of Comma Use. *Scientific Studies of Reading* XXVII/5. 443–450. <https://doi.org/10.1080/10888438.2023.2194539>.
- LOGAR, Nataša, POPIČ, Damjan, 2015: Vejica: Rezultati anketne raziskave med dijaki in študenti. *Jezikoslovni zapiski* XXI/2. 45–59. <https://ojs.zrc-sazu.si/jz/article/view/6885/6475>.
- MARCET, Ana, MORENO, Verónica, RODRÍGUEZ-GONZALO, Carmen, PEREA, Manuel, 2022: The Use of Commas in Secondary-Education Students and Its Relationship with Reading Comprehension: The Case of Spanish. *Brain Sciences* XII/11. <https://doi.org/10.3390/brainsci12111564>.
- MARKO, Dafne, OSRAJNIK, Eneja, 2015: Slovenska vejica in stavčna fonetika – zakaj ne? Mojca Smolej (ur.): *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis. Obdobja 34*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 493–501. http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/11/34_2-Marko-Osr.pdf.
- Novo orodje za postavljanje vejic – Vejice 1.0*. <https://www.cjvt.si/blog/vejice/> (dostop 3. 5. 2024).
- O orodju Vejice 1.0*. <https://orodja.cjvt.si/vejice/about> (dostop 3. 5. 2024).
- POPIČ, Damjan, FIŠER, Darja, 2015: Vejica je mrtva, živela vejica. Mojca Smolej (ur.): *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis. Obdobja 34*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 609–618. <http://www.centerslo.net/files/file/simpozij/simp34/zbornik%202/Popic-Fis.pdf>.

¹⁹ Za zdaj je orodje lahko zanimivo in uporabno predvsem za tiste, ki obvladajo rabo vejice, ker prepoznajo napačne popravke.

- STEGEL, Pija, 2022: *Vpeljava digitalnih tehnologij, virov in orodij za postavljanje vejice v gimnazijski pouk slovenščine*. Magistrsko delo. Koper: Fakulteta za humanistične študije.
- ŠEK MERTÜK, Polonca, 2017: (Ne)usvojeni cilji pravopisne zmožnosti v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. *Revija za elementarno izobraževanje* X/1. 127–140. http://rei.pef.um.si/images/Izdaje_revije/2017/1/REI_10_1_cl_10.pdf.
- ŠOLAR, Jakob, 1957: Beseda o vejici: nadaljevanje in konec. *Jezik in slovstvo* III/2. 83–86.
- TENANI, Luciani Ester, SONCIN, Geovana, 2017: Evidence of the Role of Prosody in Argumentative Writing: Comma Use in Texts Written by Brazilian Students Aged 11–14. *Writing and Pedagogy* IX/1. 77–101. <https://doi.org/10.1558/wap.26498>.

Članek je nastal v okviru projekta Empirična podlaga za digitalno podprt razvoj pisne jezikovne zmožnosti (J7-3159), ki ga je sofinancirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

